

Uudenmaan Kalatalousyhteisöjen liitto r.y.
Kumitehtaankatu 5
04260 Kerava

Kalatalouden Keskusliitto
Malmin kauppatie 26
00700 Helsinki

UUDENMAAN KALATALOUSYHTEISÖJEN LIITTO ry:n LAUSUNTO KALASTUSLAIN LUONNOKSESTA 4.12.2013

Taloudelliset vaikutukset

Käsityksemme mukaan on suuri mahdollisuus, että eduskunta ei tule hyväksymään nykyisestä poikkeavaa maksuvelvollisten joukkoa (vaikkakin kyselyjen mukaan useat 65 vuotta täyttäneet, ovat valmiita maksamaan kalastuksenhoitomaksun), edellä olevasta johtuen pidämme taloudellisten laskelmien perusteita väärinä ja siitä johdettua lupamallia virheellisenä.

Kalastajat, jotka eivät nykyisin tarvitse valtakunnallista viehelupaa, menettävät oman osakaskuntansa, kalastusalueensa myymän vieheluvan tuottaman taloudellisen ja laadullisen edun, joka usein sallii useamman vavan ja vieheen käytön, rehelliselle kalastajalle näiden hankinta tulee usein eteen, jolloin pakollinen viehekalastusmaksu on tältäkin kannalta vastikkeeton turhake.

Samoin tulevat kohdelluksi yksityisten vesialueiden omistajat (kala ei ole kenenkään, alue on) sekä vielä järjestäytymättömien osakaskuntien vesialueiden kalastajat.

Kokonaisuutena tämä johtaa osakaskuntien ja alueellisten viehelupien myynnin romahtamiseen.

Laskennan oikeampi peruste on käyttää nykyisiä kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun maksajamääriä.

Lain perusteluissa maksukertymäksi arvioidaan 11 - 12 milj.€ eli 3 - 4 milj.€ nykyistä korkeammaksi (Jos kertymä olisi nykyinen tai sitä lähellä, muutos selitettäisiin onnistuneeksi.)

Esityksessä oleva yksi viehekalastuksen sisältävä kalastuksenhoitomaksu tulee karkottamaan osan nykyistä kalastuksenhoitomaksun maksaneista tarpeettomaksi kokemansa, pakotetun turhan viehekalastusmaksun vuoksi. Viehekalastuslupien määrä on noin 25 % kalastuksenhoitomaksun suorittaneista, joten 75 % tukee ehdotuksessa 25 % harrastusta.

Voimassa oleva ja sellaisenaan säilyvä kalastuksen valvonta ei toimi pelotteena, vaikkakin sille ohjataan kertyviä varoja.

Lupien yhdistäminen sekä käsityksemme eduskunnan haluttomuudesta päättää kaikkien täysi-ikäisten velvollisuudesta kalastamisestaan maksaa yhtenäinen kalastuksenhoitomaksu, esitämme edelleen peruskalastuksenhoitomaksua ja mahdollisuutta liittää siihen valtakunnallisen viehelupa.

Maksujen määrä kalastuksenhoitomaksun osalta olisi 25€ ja vieheluvan osalta n. 80€. Näillä hinnoilla lupien lunastus säilyy ainakin nykyisellä tasolla ja kertymätulo olisi luokkaa 12 - 14 milj.€.

Laissa tulee olla jakoperusteet kertyville kalastusmaksutuloille sekä niiden osuuksiin oikeutetut tahot sekä mainittujen tahojen osuudet kertymästä, jotta vesialueen omistajien osuus maksukertymästä ei joudu joutamaan muiden eduksi.

Jakoperusteeksi mainittu viehekalastusrasitus koskien ainoastaan laskennallista viehekalastusmaksua, jonka suuruutta ei laissa ole määritetty (onko se 11€ nykyisen 24€ hintaisen kalastuksenhoitomaksun ylittävä osuus, vai huomioidaanko tässä oletettu kasvu kalastuksenhoitomaksun maksajissa, joka on noin 12 %, vai miten se menee, se täytyy saada tietoon)

Viehekalastusrasituksen määrittämiseksi on oltavan nykyistä "arpomista" luotettavampi tapa osoittaa viehekalastuksen rasitus.

Omistusoikeus

Lakiehdotuksen 1§: "Oikeus kalastaa ja määrätä kalastuksesta kuuluu vesialueen omistajalle siten kuin tässä laissa säädetään.

Yhteisen vesialueen osakkaalla on oikeus kalastaa siten kuin yhteisen vesialueen osakaskunta päättää."

Lakiehdotuksen ensimmäisen pykälän periaate ei toteudu tässä lakiehdotuksessa mm. jäljempänä mainituissa kohdissa.

ELY -keskus

ELY -keskus ohjaa käyttö- ja hoitosuunnitelman valmistelua, vahvistaa käyttö- ja hoitosuunnitelman sekä valvoo sen noudattamista.

ELY -keskus tekee viehekalastuksesta kertyvien korvausvarojen käytöstä sekä kalastuksenvalvonnasta lakiehdotuksessa julkisen vallan käyttöä.

Lakiehdotus antaa kaiken omistamiseen kuuluvan päätösvallan ELY -keskuksille, se on väärin. Omistajan on voitava päättää vesialueensa käytöstä kalastukseen esimerkiksi kaupalliseen kalastukseen mukaan lukien kalastusopastustoiminta

Jos voidaan osoittaa kalatalousalueen tekevän merkittäviä julkisen vallan päätöksiä, ovat ne, kuten laissa on kalatalousalueille sallittu hallinnolliset päätöksetkin, muutoksenhakukelpoisia.

Kalastuksesta tulee päättää omistajan tai osakaskunnan, ei ELY -keskuksen.

Lakiehdotuksessa ELY -keskus suoraan päättää kalastusoppaiden alueellisista luvista sekä eräissä tapauksissa kaupallisen kalastuksen sallimisesta käyttö- ja hoitosuunnitelman perusteella, johon se esimerkiksi on ELY -keskuksen vaatimuksesta sisällytetty vastoin kalatalousalueen tahtoa.

ELY -keskus ei ole tämän lakiehdotuksen tarkoittama vesialueen omistaja (sitä se ei ole edes valtoin vesialueilla, joiden omistaja on Metsähallitus), eikä se näin ollen voi päättää kalastamisesta yksityisellä tai osakaskunnan yhteisillä vesialueilla.

Lakiehdotus poistaa omistajan oikeuden päättää kalastuksesta, mutta säilyttää velvollisuuden hoitaa kalastusta.

Alueellinen kalatalouden yhteistyöryhmä

Alueellinen yhteistyöryhmä nimetään ELY -keskusten toimesta tekemään kalatalousaluejako, lisäksi sillä on otto -oikeus käyttö- ja hoitosuunnitelmiin, lakiehdotuksen 32§:ssä ei ole mainintaa käyttö- ja hoitosuunnitelmien käsittelyvaiheesta yhteistyöryhmän käsittelyn kohdalla, ennen vai jälkeen vahvistamisen / hyväksymisen ELY -keskuksessa.

Alueellisen työryhmän kokoonpanon rakenne ei selviä lakiehdotuksessa. Merkittävää on nykyisten kalastusalueiden edustajien määrä ja virkamiesten ja asiantuntijoiden määrä ja näiden välinen suhde, jottei tämäkin malli ole vähentämässä vesialueen omistajien oikeuksia.

Kalatalousalue

Kalatalousalueen kokous ja kalatalousalueen hallituksen tehtävistä on 24§ kohta 8) *7§ 2 momentin mukaisen korvausvarojen jako vesialueen omistajille* ja 26§ kohta 6) *vahvistaa korvausvarojen jakaminen vesialueen omistajille*.

Kuitenkin lakiehdotuksen perusteluissa mainitaan pykälän 24 kohdalla.... *lain 7§:ssä 2 momentissa tarkoitusta viehekalastuksesta kertyneiden korvausvarojen jako vesialueiden omistajille sekä muut ELY -keskuksen tulosohjaukseen ja tähän lakiin perustuvat tehtävät. Näistä julkista valtaa sisältäviä tehtäviä ovat kalastuksen valvontatehtävät sekä viehekalastuksesta kertyneiden korvausvarojen jako vesialueen omistajille.*

Perusteluiden ja pykäläehdotuksen välillä on selkeä ristiriita.

Miltä osin kalastusvalvojen (ei viranomaisten) valvonta on julkisen vallan käyttöä ja mikä siinä on ELY -keskuksen rooli käytännön valvonnan ohjauksessa sekä siihen liittyvässä päätöksenteossa?

Kalatalousalueen yleiskokouksen jäsenistön muodostumisessa pitää jättää käytäntöön 50 hehtaarin alaraja kuitenkin siten, että käyttö- ja hoitosuunnitelmassa määritellä muitakin mahdollisuuksia. Kokouksessa kullakin jäsenellä pitää olla alueen kokonaispinta-alaan suhteutettu äänimäärä koska laki koskee koko maata ja alueet ovat todella erityyppisiä

Saaliin ensimyynti

Kalastusopastointi ja kaupallinen kalastus ovat molemmat kaupallista kalastusta, kalastusopas myy ”räikkää ja päästä” kalan moneenkin kertaan, kun kaupallinen kalastaja myy kalan vaan kertaalleen.

Vapaa-ajan kalastajalle sisävesiltä saadun saaliin vuorokausimyyntin enimmäismäärä viisi kiloa on periaatteellisesti käsittämättömässä ristiriidassa yleisten laillisen omaisuuden hallintaperiaatteita vastaan (omistamiaan marjoja, sieniä, polttopuita, perunoita, autoja yms. saa oikeustoimikelpoinen henkilö myydä vapaasti lain rajoittamatta), muttei pyytämäänsä ja omistamaansa kalaa.

Kalan myynti tulee olla omistajalleen vapaata, harmaan talouden välttämiseksi tulee kalan reitti vedestä kuluttajalle tehdä läpinäkyväksi.

Merialueen ehdoton vapaa-ajankalastajan saaliin ensimyyntikielto on perustuslain hengen vastainen, vaikkakin perustuu EU-määräyksiin, asettamalla henkilö eriarvoiseen asemaan paikan perusteelle.

Lakiehdotuksen perusteluissa kohdassa 20: *"Vaikka saalilla on olennaista merkitystä muillekin kuin kaupallisille kalastajille, ei kalastajia nyky-yhteiskunnassa ole tarpeen jakaa ryhmiin sen mukaan, kuinka suuri merkitys itse pyydetyllä saalilla on kalastajan toimeentulolle".*

Tämäkin kohta perusteluissa tukee vapaa-ajankalastajan oikeutta saaliinsa vapaaseen hallintaan.

Käyttö- ja hoitosuunnitelma

Käyttö- ja hoitosuunnitelma tulee olla kalatalousalueen muodostavien vesialueen omistajien ja osakaskuntien hyväksymien periaatteiden mukaisesti hyväksyttävä ELY -keskuksessa, kun se on laadittu ELY- keskuksen määrittämän yhtenäisen muodon, ei sisällön mukaisesti.

Kalatalousalueen laatimassa käyttö- ja hoitosuunnitelmassa tulee kalatalousalueella olla oikeus määrittää edustamiensa vesialueiden käytöstä.

Kalastusopas

Lakiehdotuksen perusteluissa arvioidaan kaupallisten kalastusoppaiden määräksi noin sata. Kalastusopaskillan omilta sivuilta on laskettavissa, että heidän jäsenmaksunsa maksaneiden jäsentensä määrä (8.1.2014) on yksitoista.

Kaupallisia kalastajia ilmoitetaan olevan 684 sekä muita rekisteröityneitä kalastajia 1755. Vesialueiden omistajia on lakiehdotuksen perusteluissa noin 1.400.000.

Se paino, jonka kalastusopastoiminta tässä ehdotuksessa saa, on kohtuuttoman suuri, tarkasteltaessa sitä ryhmänä, asiakkaiden, työllisyyden tai liikevaihdon suhteessa (RKTL 2008, tutkimusaineisto ajalta ennen lamaa).

Kalatalouden keskusliitto

Kalatalouden keskusliiton tulee muistaa olevansa vesialueen omistajien etujärjestö eikä se saa toimia jäsenistönsä etujen vastaisesti.

Kommentteja pykäläkohtaisesti

-4§ / 6 ja 7§ 1 mom. pilkkimisen ja silakkalitkan määrittely. Miten rajataan, koska esim. ruotsalaisessa halpakaupassa on kaiken kokoisilla koukuilla varustettuja litkoja erilaisilla höyhentupoilla. Silakka, ahven, turska = valvonnalle tuskia. Ja turskakin tulee vielä.

-4§ / 19 Pykälään lisättävä myös kalastusoppaat.

-7§ Kelaonginnan vapauttamista perustellaan sillä, että se on lähellä tavallista ongintaa. Kuitenkin keväisin ainakin pääkaupunkiseudun rannat on täynnä siikojen onkijoita. Siinä käytetään nimenomaan kelaonkea vesialueen omistajan luvalla tai viehekortilla. Muuten sopisi tutkailla vaikka Saksalaisia kalastusvälinekuvastoja niin valkenisi mitä kelaonginta ihan oikeasti on.

-12§ Ilmoitus järjestäytyneelle osakaskunnalle aina 7vrk:n kuluessa valvonnan helpottamiseksi.

-13§ /4 Pykälää on sovellettava kaikkiin kalastajaryhmiin.

-18§ Kalastusoppaille oma rekisteri ja omat tunnukset aluksiin.

-25§ Yleiskokouksen edustajien määrittely. Pinta-alaan perustuva äänten jakautuminen ok. Käyttö ja hoitosuunnitelmassa pitää kuitenkin pystyä määrittelemään onko minimi 50 tai 100ha.

-42§ Osakaskunnan kalastusoikeus määräytyy osakasluettelon mukaisien osuuslukujen perusteella. Pyydysyksiköitä voidaan käyttää työkaluna kalastusoikeuden jakamisessa. Pykälässä asioilla täysin väärä järjestys.

-46§ /5 Pykälän tarkoituksena lienee kieltää kutunousulla olevien siikojen, taimenten ym. passiivisten kalojen tartuttaminen ulkoapäin. Talvinen mateiden pilkintä pitää rajata säädöksen ulkopuolelle koska siinä aktiivinen kala omatoimisesti tulee pilkkiin kiinni.

-56§ Ylämitan määrääminen esim. kuhalle tai hauelle on täysin turhaa, koska kalanviljelyssä on todettu mm. yli 5 kg haukien mädin kuoriutumisprosentin olevan huomattavasti 2-3 kg kaloja huonompi. Järkevillä alamittasäädöksillä kalakantoja on paras hoitaa.

-63§ Toinen momentti pitää muuttaa kuulumaan: vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueen rajat **pitää** määrittää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä.

74§ Merkitsemispakko on erittäin hyvä. Varsinkin taimenella kaikki istukkaat pitää merkitä eikä mätirasioita tai poikasia joita ei voida eväleikata saa käyttää sekoittamassa tutkimusta.

81§ Kohta 3 pitää kirjata kalatalouden neuvontapalvelujen järjestämisestä aiheutuviin kuluihin.

Lainvalmistelun avoimuus

Avoimuus ei ole ollut toimivaa eikä läpinäkyvää.

Työryhmien internetissä julkaistuista pöytäkirjoista ei pääsääntöisesti saanut tietää ryhmän työskentelyn sisällöstä juuri mitään, osan pöytäkirjoista julkaistiin viikkojen jopa yli kuukausi kokouksen jälkeen.

Valmisteluvaiheessa annettuja lausuntoja ei ole ollut nähtävissä internetin kautta, ainoastaan lausunnon antajataho oli näkyvissä, ei itse asia eli lausunto.

Keravalla 14.1.2014

Martti Palojärvi

Uudenmaan Kalatalousyhteisöjen
liitto ry, johtokunnan puheenjohtaja

Erkki Virtanen

Uudenmaan Kalatalousyhteisöjen
liitto ry, toiminnanjohtaja